

misli“; najprej so misli, potem čuvstva. Misli? Ta beseda nam pove mnogo: kjer je več misli nego čuvstev, tam je prešla poezija v filozofijo; res so pesmi v naši knjigi ponajveč filozofske, celo tam, kjer izkušajo biti epske; nekatere rešujejo probleme, druge jih stavijo, tretje stoje pod njih senco. V zadregi bi sicer bili, ko bi hoteli po pojmih ločiti filozofijo ali nasprotno; vendar nekaj je v nas, kar odločuje, to je srce, tisto neumno, slepo srce! To srce ostane prehladno, ko narekujejo naše oči našim mislim na pr. vsebino onih 82 — če sem prav štel — kitic pesmi „Nostalgijska“ in vsebino drugih krajših ali še daljših . . .

Eno je tudi jasno: ta pesnik se nikoli ne izpoje; zdi se nam, kakor da bi vsako pesem lahko podaljšal še za toliko in toliko kitic. Pravzaprav so vse te pesmi le ena pesem, isti glasovi done pesniku iz narave, iz filozofije ali religije Grkov in Indijcev in iz čuvstovanja Hrvatov. Hrepenenje po svobodi je vedni odsev pesnikovih misli in čuvstev; ker pa mora o njej reči: „Ali tebe nigdje nema, ti si kano nada, ti nas varaš obečanjem rešiti nas jada“ (str. 14, 18—19), zato pesnik ne pride do drugačne rešitve kakor do one, ki mu jo nudi vseobča rešiteljica: smrt, ali pa omama s pomočjo poezije. Pa med to rešitvijo in med stavljenjem problema je daljni presledek in tega izpolni pesnik največ s filozofijo. Pozitiven je pesnik le v povzdiganju poezije; verjamemo mu, da je ona njegovo „utočišče“, ali tudi tu je strune preveč napel. Vsaj za to knjigo mu odrekamo moč, ki si jo sam daje, grozeč na str. 70.: „Spleo sam bič užasan, oštar ko mač, Zmijam Erina smrtonosne satire ljute zviždat će, da će krv stisnut od groze u vam . . .“ Doneče besede v imenitnih verzih se ne občutijo kot satira! — Nadalje druga stran: filozofija. Pesnik se je šolal pri grških filozofih, izčrpal je Lukrecija, učil se je pri brahmanih in drugod; ti bi mu naj pomagali rešiti vprašanje o človeškem življenju in kar je isto, o nadnaravnosti, rešitev, ki bi odprla pogled v bajni svet prave svobode. Ali kaj mu vsi povedo? Nič. Tako pride pesnik do zaključka: vse take misli so le „igra slipega miša“; „na umu ljudskom leže mreže“, „nepojmnivost nas okružila mrakom,“ nič ne izvemo, „dok na zemlji potujemo doli,“ šele smrt nam odpre tajna vrata. K temu zaključku se vrača pesnik vedno, s tem pa tudi zadaje smrt svoji filozofiji. Celo pesem mu odpove v tem hrepenenju svojo pomoč: „Niti tvoj, o pesmo, ushit vroči ne može trajno tamo me ponieti, dok duša vuče tielo, uzdišući.“

Velikanski je aparat, ki služi pesniku v podstavo njegovim mislim. Vodi nas na pr. po tako malo izhujenih stranpotih posebno grške mitologije in filozofije in drugod, da bo marsikaj mnogim bralcem nejasno; eni pesmi je pridejan tolmač, treba bi ga bilo skoraj vsaki. Saj je človek lahko olikan in vendar ne ve, kaj so: Kebete (Kebes!), Antistene, Fedon, Timej (na drugem mestu pa Dajmon!), Ferekide, Hlamida, Glake (? pač Glauke!), Antej, Filon, Plotin, Likambe, Armida, Kefix (?), Agaton, Liej, Kleant, pterodaktil, Krakatan, Anji-Savitri, Indra itd. itd. „Uncle Sam“ in Cervera sta menda znana, Indro poznajo vsaj po imenu gospodinje, ki kupujejo — „Indra-tea“! Čemu vsa ta učenost, deloma niti prav trdna? — Pri vsem tem pa zasluži knjiga kot izredna prikazen pozornost mislečega občinstva.

Dr. Jos. Tomišek.

Jugoslavenska akademija znanosti in umjetnosti nam je doposlala dve knjigi, in sicer: „Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena“, knjiga VIII., svezak 2., ki sta mu urednika dr. T. Maretić in dr. D. Boranić, dalje „Rad jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti“, knjiga 153., razredi historičko-filologički i filozofičko-juridički, 60. — O obeh knjigah izpregovorimo še obširneje.